

Sygn. akt I ACa 262/14

POSTANOWIENIE

Dnia 29 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Józef Wąsik
Sędziowie:	SSA Jerzy Bess SSA Sławomir Jamróg
Protokolant:	St.sekr.sądowy Beata Lech

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 29 kwietnia 2014 r. w Krakowie

sprawy z powództwa P. P.

przeciwko(...)S.A. Oddziałowi w Polsce w W.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Gospodarczego w Krakowie

z dnia 25 listopada 2013 r. sygn. akt IX GC 583/12

p o s t a n a w i a:

- 1. uchylić zaskarżony wyrok i poprzedzający go nakaz zapłaty z dnia 28 czerwca 2012 r. wydany przez Sąd Okręgowy w Krakowie, sygn. akt. IX GNc 625/12 i znosząc postępowanie w całości pozew odrzuca;**
- 2. oddalić wniosek strony pozwanej o zasądzenie kosztów postępowania.**

Sygn. akt I A Ca 262/14

UZASADNIENIE

Powód P. P. domagał się w postępowaniu nakazowym od (...)S.A. Oddział w Polsce z siedzibą w W. zapłaty wynagrodzenia za świadczenie w okresie od września 2011 r. do 1 listopada 2011 r., przy użyciu specjalistycznego urządzenia zwanego zamiatarką, prac towarzyszących realizacji robót drogowych na odcinku R. – K. przy budowie autostrady (...).

Na okoliczność zawarcia umowy załączył do akt parafowane, bez czytelnego podpisu pisma z dat 1 września 2011 r., 1 października 2011 r. i 1 listopada 2011 r., w których jako zleceniodawcę wskazano stronę pozwaną. Zgodnie z brzmieniem dokumentów wykonawca autostrady zlecał powodowi usługę, którą nazywał najmem zamiatarki, za wynagrodzeniem 120 zł plus VAT za jedną godzinę pracy. Na okoliczność ilości godzin pracy maszynisty obsługującego

urządzenie i przedmiotu świadczonych usług przedstawił stosowaną powszechnie na budowach dokumentację sporządzoną według formularzy – raport dzienny pracy sprzętu.

Pozwany w zarzutach od nakazu zapłaty wniósł w pierwszym rzędzie o odrzucenie pozwu z uwagi na brak zdolności sądowej Oddziału w Polsce spółki akcyjnej (...) – (...) Materiale and E. spółki akcyjnej z siedzibą w Grecji. Z ostrożności wniósł o oddalenie powództwa, zarzucając, że dokumenty zlecenia nie pochodzą od osoby uprawnionej do reprezentacji, a raporty pracy sprzętu są niewiarygodne. Nie przeczył jednak, że usługi za jakie strona powodowa domaga się zapłaty były mu potrzebne w celu prawidłowego wykonania robot drogowych.

W piśmie z dnia 11 lutego 2013r powód podtrzymał oznaczenie strony pozwanej jako Oddziału w Polsce (k.149) i nie zmienił go w dalszym toku sprawy konsekwentnie oznaczając pozwanego jako (...)Oddział w Polsce, co jest zgodne z oficjalną nazwą zarejestrowanego w Krajowym Rejestrze Sądowym Oddziału (...) Materiale and E. spółki akcyjnej z siedzibą w Grecji.

Na rozprawie w dniu 18 września 2012r Sąd Okręgowy oddalił wniosek pozwanego o odrzucenie pozwu. Postanowienie to nie zostało zaskarżone i nie zawiera uzasadnienia.

Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem z dnia 25 listopada 2013r orzekł, że:

I. uchyła nakaz zapłaty z dnia 28 czerwca 2012 r., sygn. akt IX GNC 625/12;

II. zasądza od strony pozwanej(...)SA oddział w Polsce z siedzibą w W. na rzecz powoda P. P. kwotę 51 512,40 zł z ustawowymi odsetkami od kwot:

- 21 992,40 zł od 1 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty;

- 29 520 zł od 31 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty;

III. umarza postępowanie w pozostałej części;

IV. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda koszty procesu w kwocie 5 896,26 zł.

Za podstawę faktyczną zaskarżonego wyroku Sąd przyjął następujące fakty:

Raportyienne pracy sprzętu są wiarygodne, gdyż określono w nich zgodnie z wymogami godziny pracy i godziny postoju urządzenia obsługiwanego przez maszynistów zatrudnionych przez powoda, wykonujących prace według wskazań przedstawiciela wykonawcy na budowie. Zarówno maszyniści, jak i przedstawiciele(...)na budowie w osobach mistrza budowy G. i mistrza budowy C. potwierdzili czas pracy w ilościach uprawniających powoda do uzyskania żądanego wynagrodzenia przy stawce 120 zł plus vat za godzinę. Dowód: opinia biegłego A. B..

Skorzystanie przez stronę pozwaną z usług świadczonych przez przedsiębiorcę P. P. przy użyciu zmiatarki potwierdza, że pisma z dat 1 września, 1 października i 1 listopada 2011 r. stanowiły oferty strony pozwanej, przyjęte do realizacji przez powoda.

Mając na względzie, że zawarcie umowy o świadczenie usług nienazwanych, może nastąpić przez każde zachowanie wyrażającej wolę w sposób dostateczny (art. 60 kc), a zatem również przez wykonanie usług, przeprowadzono dowód z raportów pracy sprzętu, których treść zbadał i wyjaśnił biegły.

Mając na względzie, że strona pozwana przegrała sprawę w całości obciążono ją kosztami na zasadzie art. 98 kpc.

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany, zarzucając przede wszystkim naruszenie art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c. poprzez:

a) wydanie wyroku przeciwko podmiotowi, który nie istnieje, tj. (...) SA oddział w Polsce z siedzibą w W." prowadzące do nieważności postępowania na podstawie art. 379 pkt 2 k.p.c.;

b) Rozpoznanie sprawy mimo skierowania pozwu przeciwko podmiotowi (...)S.A. Oddział w Polsce z siedzibą w W.", który to podmiot nie ma zdolności sądowej prowadzące do nieważności postępowania na podstawie art. 379 pkt 2 k.p.c.

Mając na uwadze ten zarzut wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia, zniesienia postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i odrzuceniu pozwu.

Sąd Apelacyjny, po rozpoznaniu apelacji zważył, co następuje:

Apelacja jest uzasadniona w zakresie jakim zarzuca nieważność postępowania, co skutkuje ostatecznie odrzuceniem pozwu z uwagi na brak zdolności sądowej pozwanego.

Zgodnie z art. 64 § 1 kpc, zdolność sądową, czyli zdolność do występowania w sądzie jako strona, ma każda osoba fizyczna i prawna. Nadto w myśl § 1¹ tego przepisu zdolność sądową mają także jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną.

Nie budzi wątpliwości, że oddział zagranicznego przedsiębiorcy będącego osobą prawną mającą siedzibę poza granicami Polski, zarejestrowany w Polsce w Krajowym Rejestrze Sądowym nie jest osobą prawną. Nadto żaden przepis ustawy nie stanowi, że oddział taki (będący z pewnością jednostką organizacyjną utworzoną zgodnie z przepisami prawa) może pozywać lub być pozywany, czyli, że ma zdolność sądową.

Powyższe prowadzi do wniosku, że zaskarżony wyrok został wydany przeciwko podmiotowi, który nie istnieje. Wszak w wyroku Sąd oznaczył stronę pozwaną, tak jak to czynił sam powód a to: „ (...) SA oddział w Polsce z siedzibą w W.", czyli zgodnie z zarejestrowaną nazwą Oddziału w Krajowym Rejestrze Sądowym (vide: odpis z KRS k.83 akt). Tymczasem (...) SA oddział w Polsce nie posiada zdolności prawnej ani sądowej.

W tej sytuacji należy dojść do wniosku, że Sąd pierwszej instancji rozpoznał przeciwko podmiotowi nieposiadającemu zdolności sądowej, tj. oddziałowi zagranicznego przedsiębiorcy (...)S.A. Oddział w Polsce z siedzibą w W..

Powód, działający przez profesjonalnego pełnomocnika pomimo pewnych wątpliwości wyrażonych na rozprawie w dniu 18 września 2012r, kiedy to wniósł o umożliwienie uzupełnienia braku w zakresie zdolności sądowej, ostatecznie tego nie uczynił, a w piśmie złożonym w dniu rozprawy (sporządzonym 14 września 2012 roku) potwierdził, iż intencją powoda było pozwanie oddziału zagranicznego przedsiębiorcy, który wpisany jest do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie XII Wydział Gospodarczy KRS za numerem (...). Powód właśnie w powyższej okoliczności upatruje uzyskanie przymiotu osobowości prawnej, a więc zdolności sądowej pozwanego.

Oddział przedsiębiorcy, tak krajowego jak i zagranicznego, nie posiada zdolności sądowej, gdyż żaden przepis ustawy tak nie stanowi. Instytucję oddziału przedsiębiorcy zagranicznego reguluje ustawa z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej. Zgodnie z art. 13 ust. 1 tej ustawy osoby zagraniczne z państw członkowskich Unii Europejskiej i państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym mogą podejmować i wykonywać działalność gospodarczą w Polsce na takich samych zasadach jak przedsiębiorcy polscy. Przedsiębiorca zagraniczny ma prawo do utworzenia w Polsce oddziału (art. 85 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej). Oddział ten podlega wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego (art. 88 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, zgodnie z którym przedsiębiorca zagraniczny może rozpocząć działalność gospodarczą w ramach oddziału po uzyskaniu wpisu oddziału do rejestru przedsiębiorców). Wpis ten ma charakter deklaratoryjny. Utworzenie i wpis do rejestru przedsiębiorców oddziału przedsiębiorcy zagranicznego nie powoduje nabycia przez ten oddział osobowości prawnej.

W art. 5 pkt. 4 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej wskazano, że przez oddział przedsiębiorcy (tak krajowego, jak i zagranicznego) należy rozumieć wyodrębnioną i samodzielną organizacyjnie część działalności gospodarczej, wykonywaną przez przedsiębiorcę poza siedzibą przedsiębiorcy lub głównym miejscem wykonywania działalności. Z definicji tej wynika, że działalność gospodarczą w ramach oddziału prowadzi przedsiębiorca, który utworzył oddział. Przedsiębiorca we własnym imieniu wykonuje wyodrębnioną i samodzielną organizacyjnie część działalności gospodarczej, nie prowadzi jej zaś sam oddział.

Należy zwrócić uwagę na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uzasadnieniu postanowienia z dnia 9 maja 2007 roku (sygn. akt II CSK 25/07), „Oddział, choć jest ośrodkiem wyodrębnionym przestrzennie oraz organizacyjnie, wyposażonym z reguły w majątek i posiadającym własne kierownictwo, a także księgowość, może dokonywać tylko takich czynności, które należą do przedmiotu działalności jednostki macierzystej. Znajduje się pod zwierzchnim kierownictwem ośrodka głównego, z przede wszystkim nie posiada odrębnej od przedsiębiorcy podmiotowości w sferze prawa cywilnego.

Sąd Apelacyjny w całości podziela przedstawiony pogląd.

Rozpoznanie sprawy, w sytuacji gdy strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej jest przyczyną nieważności postępowania (art. 379 pkt 2 k.p.c), którą sąd bierze pod uwagę z urzędu w każdym na każdym etapie postępowania. Brak zdolności sądowej jest również podstawą do wznowienia postępowania. W konsekwencji zaskarżony wyrok nie mógł się ostać i uległ uchyleniu, postępowanie jako nieważne zniesieniu w całości o pozew odrzuceniu. Sąd pierwszej instancji naruszył bowiem art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c, gdyż skierowanie pozwu przeciwko stronie nie mającej zdolności sądowej winno skutkować jego odrzuceniem na pierwszej rozprawie. Brak zdolności sądowej strony pozwanej miał jednak charakter pierwotny.

Biorąc pod uwagę przedstawione argumenty Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji na podstawie art. 386 § 3 kpc.

Biorąc pod uwagę brak podmiotowości prawnej strony pozwanej – tak w rozumieniu prawa materialnego jak i procesowego – Sąd odmówił zasądzenia kosztów postępowania na rzecz pozwanego – jako podmiotu nieistniejącego, gdyż orzeczenie takie nie byłoby wykonalne.